

Amerika zasegla vse nemške, italijanske in danske parnike!

Angleži potopili pet italijanskih bojnih ladij v bitki na Sredozemskem morju. Predsednik Roosevelt je ponovno zagotovil Jugoslavijo, da ji bo Amerika nudila vso pomoč, če se odloči za boj proti osi. Nemci in Italijani v trumah zapuščajo Jugoslavijo. Belgrad namignil, da bodo vojaške čete udrele v Albanijo. Francozi v Marseillesu pozdravili novo jugoslovansko vlado. Hitler namerava podžgati staro sovražstvo med Srbi in Hrvati

WASHINGTON, D. C., 30. marca. — Vlada je zasegla vse italijanske in danske parnike, ki se nahajajo v ameriških teritorialnih vodah, po izjavi ameriškega sekretarja za vojno. Člani posadk obrežnih ladij so bili na parnike večerjati ter razobesili ameriške zastave. Akcija je bila odredjena po izjavi sekretarja za vojno. Ameriško prvo svetovno vojno l. 1917. mnogo številno zaseženih parnikov.

LONDON, 30. marca. — Admiralitet je naznanila, da so angleške boje ladje potopile pet italijanskih bojnih ladij v bitki na Sredozemskem morju. Angleške boje ladje so trčile ob italijanske podmornice na delu tega morja in sledila je bitka. Italijanske ladje so izgubile križarke Flume, Zara ter rušilca Vincenza in Maestrale.

PORT EVERGLADES, FLA., 30. marca. — Predsednik Roosevelt je sinoči v svojem govoru pred kongresom naglasil, da bo Amerika nudila vso pomoč vseh Veliki Britaniji, Grčiji in drugim državam, ki se potopijo po robu osi. Združene države bodo storile vse, da ustavijo agresorjev, ki hočejo uničiti svet in uničiti demokracijo.

LAGRAD, 30. marca. — Več Nemcev in Italijanov je potopilo iz Jugoslavije. Ti odhajajo samo iz Srbije, temveč iz Hrvaške in Slovenije. V Beogradu so namignili, da bodo slovanke čete udrele v Albanijo in jo okupirale.

WASHINGTON, D. C., 29. marca. — Zagotovilo državnega podsekretarja Wellesa novemu jugoslovanskemu režimu, da bo Amerika nudila vso pomoč Jugoslovani, če se bo odločila za boj proti osi. Predsednik Roosevelt je predložil v kablogramu mlademu Petru ponovilo to zagotovilo. Kablogram se glasi: "V imenu Amerike, vam želimo dobro jutro, ki ste prevzeli vodstvo neodvisnega in suverena ljudstva, vam želimo dobro jutro, ki ste prevzeli vodstvo neodvisnega in suverena ljudstva, vam želimo dobro jutro, ki ste prevzeli vodstvo neodvisnega in suverena ljudstva."

LAGRAD, 29. marca. — Viktor Terentjev, nemški poslanik, je izročil novo noto jugoslovanski vladi z zahtevo, da mora izdati izjavo o svojem namenu napram osi. Ta vsebina izjave je bila objavljena v tisku. Doznava se, da se je vlada ni zadovoljila s tem, kar je Terentjev zahteval, da mora izdati izjavo o svojem namenu napram osi. Ta vsebina izjave je bila objavljena v tisku.

LAGRAD, 29. marca. — Viktor Terentjev, nemški poslanik, je izročil novo noto jugoslovanski vladi z zahtevo, da mora izdati izjavo o svojem namenu napram osi. Ta vsebina izjave je bila objavljena v tisku. Doznava se, da se je vlada ni zadovoljila s tem, kar je Terentjev zahteval, da mora izdati izjavo o svojem namenu napram osi. Ta vsebina izjave je bila objavljena v tisku.

LAGRAD, 29. marca. — Viktor Terentjev, nemški poslanik, je izročil novo noto jugoslovanski vladi z zahtevo, da mora izdati izjavo o svojem namenu napram osi. Ta vsebina izjave je bila objavljena v tisku. Doznava se, da se je vlada ni zadovoljila s tem, kar je Terentjev zahteval, da mora izdati izjavo o svojem namenu napram osi. Ta vsebina izjave je bila objavljena v tisku.

LAGRAD, 29. marca. — Viktor Terentjev, nemški poslanik, je izročil novo noto jugoslovanski vladi z zahtevo, da mora izdati izjavo o svojem namenu napram osi. Ta vsebina izjave je bila objavljena v tisku. Doznava se, da se je vlada ni zadovoljila s tem, kar je Terentjev zahteval, da mora izdati izjavo o svojem namenu napram osi. Ta vsebina izjave je bila objavljena v tisku.

LAGRAD, 29. marca. — Viktor Terentjev, nemški poslanik, je izročil novo noto jugoslovanski vladi z zahtevo, da mora izdati izjavo o svojem namenu napram osi. Ta vsebina izjave je bila objavljena v tisku. Doznava se, da se je vlada ni zadovoljila s tem, kar je Terentjev zahteval, da mora izdati izjavo o svojem namenu napram osi. Ta vsebina izjave je bila objavljena v tisku.

Domače vesti

PROSIMOI

Prosimoi poročevalce novic, naj bodo točni s imeni oseb in krajev, da ne bodo prihajale večne pritožbe in večni popravki. Tega je še preveč! Na primer: zadnje dni smo prejeli iz Kenosha, Wis., dve vesti o smrti rojakinje. V eni je rečeno, da je bila pokojnica doma iz Zatične vasi pri Novem mestu in ime ji je bilo Mary, v drugi je pa rečeno, da je bila iz Birčne vasi in ime ji je bilo Frances. Katera je prava? Mi želimo, da so vse vesti točne in pravilne in to se lahko doseže, če se poročevalci malo potrudijo. Prosimoi!

Obiski

Chicago. — Peter Valenčič iz Clevelanda, O., je 28. marca obiskal gl. urad SNPJ in uredništvo Prosvete.

Iz južnega Illinois

Nokomis, Ill. — Dne 27. marca je tukaj umrl John Ovca, star 55 let in rojen v Blagovici pri Kamniku. Bil je član društva 209 SNPJ in član jednote je bil 28 let. Tu zapušča žena, dva sinova, brata in sestrično.

Nov grob v Michiganu

Saginaw, Mich. — V tujšnjiem zavetišču je 17. marca umrl John Sušman, star 60 let in rojen na Vranskem na Štajerskem. Bil je samski in pred leti je bil v Kansasu, Oklahomi in Detroitu, Mich., zdaj pa je nekaj let v St. Charlesu, Mich. Bil je član društva 473 SNPJ.

Iz Bridgeporta, O.

Bridgeport, O. — Dne 26. marca je tu umrl za mrtvoudom John Gričar, star 66 let in rojen v St. Petru pri Novem mestu. V Ameriki je bil 40 let in tukaj zapušča žena, pet sinov, tri hčere, brata in sestrično. Bil je član društva 13 SNPJ.

Minnesotake vesti

Ely, Minn. — Pred dnevi je tu umrla Rose Černivec, članica društva 268 SNPJ. Doma je bila od nekdaj na Gorenjskem in zapušča moža ter več odraslih otrok.

Nov grob v Waukeganu

Waukegan, Ill. — Tukaj je umrla Mary Košir, roj. Svete in doma iz Kamnika pri Preserju na Notranjskem. V Ameriki je bila 40 let in zapušča moža, pet sinov in tri hčere.

Čikaške vesti

Chicago. — V South Chicagu je pred dnevi umrla Ana Zolotar, roj. Kern, doma iz Stare vasi pri St. Jerneju na Dolenjskem. V Ameriki je bila 40 let in tu zapušča moža, štiri sinove in tri hčere.

Iz Južne Amerike

Buenos Aires, Arg. — Tukajšnji rojaki so prejeli vest, da je 25. januarja t. l. umrla v Vrtojbi na Primorskem Marija Batiščič iz znane rodbine Klanjšček iz Podgore v visoki starosti 90 let. — Dalje je prišla vest, da je 2. januarja t. l. umrl v Temnici Alojz Rogelja, star 67 let.

Rumunija zahteva zadoščenje od Ogrske

Bukarešta, Rumunija, 29. marca. — Diktator Ion Antonescu je povedal reporterjem, da rumunsko ljudstvo zahteva zadoščenje od Ogrske. Vlada je prejela že več pritožb proti zatiranju rumunskih prebivalcev v severnem delu Sedmograške. Rumunija pričakuje, da bosta Nemčija in Italija zahtevali od Ogrske, da se mora držati določb sklenjenih dogovorov. Sedanja položaja je neznošen in se ne sme nadaljevati.

Sporazum med Nemčijo in Japonsko

Izločitev ameriškega vpliva v Aziji

Berlin, 29. marca. — Med Nemčijo in Japonsko je prišlo do popolnega sporazuma o vseh važnih problemih in vprašanjih, pravi uradno poročilo, objavljen po konferenci med japonskim zunanjim ministrom Matsuokom in nemškim zunanjim ministrom Ribbentropom. Konferenca med njima je trajala več ur.

Detalji sporazuma še niso znani. Matsuoka je v razgovoru s reporterji izjavil, da je Japonska izstopila iz Lige narodov, ko se je prepirala, da sta se Velika Britanija in Amerika odločili za stalno opozicijo proti izvedbi japonskih načrtov na Daljnem vzhodu. Japonska je prišla do zaključka, "da je njeno mesto na strani Nemčije in Italije."

Matsuoka je dalje rekel, "da je bila sklenjena vojaška pogodba med Japonsko, Nemčijo in Italijo, ko je tokijska vlada spoznala, da Velika Britanija in Amerika ne bosta revidirali svoje politike. Mi nečemo ničesar od Amerike, temveč le želimo, da nas pusti pri miru. Izločitev angleškega in ameriškega vpliva na Daljnem vzhodu je bil in ostane naš cilj. Japonska se ne vmešava v ameriške afeze."

Situacija v Jugoslaviji moti razgovore med japonskim zunanjim ministrom in nemškimi voditelji, čeprav to dejstvo še ni bilo uradno priznано. S tem v zvezi je najbolj značilen komentar v listu National Zeitung. "Iz sedanjih razgovorov bomo priliči definitivni zaključki," piše ta list. "Svet mora biti pripravljen na nove presenečenja v prihodnjih tednih in mesecih."

Produkcija letal se povečala

Izjava vojnega tajnika Stimsona

Washington, D. C., 29. marca. — Vojni tajnik Henry L. Stimson je dejal, da se je produkcija letal povečala v zadnjih tednih. Tovarne izdelajo povprečno 300 letal na teden.

Stimson je podal to izjavo na konferenci s reporterji, ki so hoteli dobiti točne podatke o produkciji bojnih letal. Vojni tajnik je naglasil, da se je situacija izboljšala in da letalske tovarne obratujejo zadovoljivo.

Pomožni vojni tajnik Robert P. Patterson je tudi izjavil, da je bil mesec februar dober glede produkcije letal, prav tako tudi ta mesec. Ameriška bojna letala odhajajo v Anglijo v velikem številu.

Razlaščevanje židov v Rumuniji

Bukarešta, Rumunija, 29. marca. — Vlada je odredila razlaščevanje židovskih zemljišč, trgovin in hiš v vseh rumunskih mestih. Odredba je v skladu s programom splošne rekonstrukcije. Židje, ki so bili kršeni pred letom 1911 in oni, ki so bili ranjeni in odlikovani v bitkah, so izzeti. Možnost je, da bodo avtoritete ustanovile posebne židovske predele v rumunskih mestih. Ta možnost se očitno v deklaraciji, da bodo avtoritete našle primerna stanovanja za razlaščene žide.

5831 inozemcev dobilo državljanstvo v Chicagu

Chicago, 29. marca. — Fred J. Schlottfeldt, pokrajinski direktor imigracije in naturalizacije, je dejal, da je v prvih dveh mesecih tega leta 5831 inozemcev dobilo državljanstvo. Poljska, Nemčija, Italija in Velika Britanija so prispevale največje število. Državljanstvo papirje je dobilo 1007 Poljakov, 852 Nemcev, 663 Italijanov in 781 Angležev.

NAPADI NA NEMŠKA INDUSTRIJSKA SREDIŠČA

Italijani priznavajo poraze v Afriki

BELGIJSKE ČETE V AKCIJI

London, 29. marca. — Angleški letalci so metali bombe na nemška industrijska središča v Kolinu, Duesseldorfu in Porenju ter na nacistične "invazijske baze" pri Dunkirku, Brestu in Calaisu. Bombe so porušile več vojaških objektov in zanele mnogo požarov. Mnogo tovarn v Kolinu in Duesseldorfu je bilo razdejanih.

Admiralitet poroča, da je angleška podmornica torpedirala in potopila dva italijanska vojaška transporta v bližini obrežja južne Italije.

Rim, 29. marca. — Vrhovno poveljstvo je sinoči priznalo padec Kerena, utrjenega mesta v italijanski Eritreji, in Harrara, drugega največjega mesta v Abesiniji. Evakuacija je bila odredjena z namenom preprečenja bombardiranja iz zraka. Bitke med Italijani in Angleži se nadaljujejo v okolici obeh mest.

Poveljstvo poroča, da so enote italijanske boje mornarice udarile v Sudski zaliv ob Kreti, grškem otoku, "kjer so potopile eno sovražno bojno ladjo in poskodovale več drugih."

Kairo, Egipt, 29. marca. — Angleške čete so po okupaciji Kerena, fašistične trdnjave, pričele prodirati proti Asmaru, glavnemu mestu italijanske Eritreje, in Massauu, eritrejski luki ob Rdečem morju. Asmara leži 45 milj južnozapadno od Kerena.

Fašistično trdnjavo je branila armada 35.000 moč pod poveljstvom generala Aoste. Ta armada zdaj beži proti Asmaru pod točo bomb, katere mečejo angleški letalci na njo. Napoved je, da bo Asmara kmalu v angleških rokah. Keren je padel po večtedenskem obleganju. Italijani so uprizorili več protinaskokov na pozicije angleških in indijskih čet, a so bili vsakokrat vrženi nazaj z velikimi izgubami.

Koliko Italijanov je bilo ubitih in ranjenih v teku obleganja Kerena, ni znano. Angleži sodijo, da znašajo izgube 8000 ubitih in ranjenih.

Vojaške avtoritete poročajo, da belgijske čete prodirajo v Abesinijo z zapada. Okupirale so že Gambelo, važno trgovsko središče. To je oddaljeno 30 milj od meje angleško-egiptskega Sudana in dvesto milj od Addis Ababe, glavnega abesinskega mesta.

Pisatelj Jan Valtin aretiran

New York, 29. marca. — Richard Julius Herman Krebs, ki je spisal knjigo "Out of the Night", katere je izšla že v 500.000 izvodih, pod psevdonimom Jan Valtin, je bil včeraj aretiran po federalnih avtoritetah kot komunist in proti njemu je bilo odredeno deportacijsko postopanje. Krebs je bil zaslišan pred oblastmi na Ellis Islandu in nato izpuščen proti poročstvu \$5.000. On je nemški državljani in če ga bodo poslali v Nemčijo, bo morda tam ustrelen. Krebs je prišel nepostavno v Združene države 6. marca l. 1938, ko je pobegnil s parnika Ary Lensen, ko je ta dospel v Norfolk, Va. Pri zaslišanju je priznal, da je postal član komunistične stranke l. 1923, iz katere pa je izstopil l. 1937, eno leto pred prihodom v Ameriko.

večje število. Državljanstvo papirje je dobilo 1007 Poljakov, 852 Nemcev, 663 Italijanov in 781 Angležev.

Dies napadel predsednika CIO

Očita mu, da noče iztrebiti komunistov

Washington, D. C., 29. marca. — Martin Dies, načelnik kongresnega odbora, ki preiskuje neameriške aktivnosti, je napadel Philipa Murrayja, predsednika Kongresa industrijskih organizacij, in ga obdolžil, da noče ali pa ne more iztrebiti komunistov, ki kontrolirajo nekatere unije CIO. Dies je dejal, da se že tri leta trudi, da pregovori vodstvo CIO za izločitev komunistov, toda ves trud je bil do sedaj zaman.

"Komunisti so največji sovražniki delavcev v vseh državah," je dejal Dies. "Oni aktivno sodelujejo z nacijo povod. V Ameriki vodijo sabotažo proti narodni obrambi z namenom, da zagotovijo zmago Hitlerju. Nikakor ne morem razumeti, zakaj unije CIO trpe komuniste, največje sovražnike delavcev in demokracije, na vodilnih mestih."

Dies je navedel imena 21 voditeljev unij CIO, ki so komunisti. Ti so Donald Henderson, Ben Gold, Marcel Scherer, Kenneth Eggert, Ralph Dawson, James J. Matles, Samuel Burt, Joseph Chandler, John Harvey, Albert L. Smith, George Kleinmann, John C. Lawson, Patrick McGraw, Samuel Nesin, Charles Palmer, Robert L. Cruden, Max Perlow, Morris Pizer, Irving Potash, Robert Robinson in William Senter.

Murray je pobijal Diesove obdolžitve in izjavil, da so brez podlage. Rekel je, da Dies napada vse delavske voditelje, ki se trudijo v kampanjah za izboljšanje delavskega položaja in zvišanje mezd, kot komuniste. Njegov namen je prozoren. On bi rad uničil unije, ki se bore proti močnim korporacijam, katere kopičijo ogromne profite na račun narodne obrambe.

Jackson zagovarja ameriško politiko

Pomoč napadenim državam potrebna

Havana, Kuba, 29. marca. — Federalni justični tajnik Robert Jackson je dejal, da so Nemčija, Italija in Japonska kršile pravice in interese Združenih držav, ko so prijele za orožje in pogazile sklenjene pogodbe z drugimi državami. Njegova izjava je bila prečitana na konferenci Medameriške odvjetniške zveze, ki je bila odprta v tem mestu.

"Mednarodno pravo daje Ameriki praktično in neomejeno podlago za akcije proti agresorjem in pomoč državam, ki so jih napadli," pravi Jackson v svoji izjavi. "Amerika ima tudi drugo podlago za akcije, zapopadeno v načelu lastne obrambe. Nobena država ne more biti, da totalitarne aktivnosti ogražajo politične, teritorialne, ekonomske in kulturne interese zapadne hemisfere. Iz tega razloga je ameriška pomoč državam, ki so postale žrtve agresije, upravičena in v soglasju z načeli mednarodnega prava."

Jugoslovanska kraljica se vrne domov

London, 29. marca. — Jugoslovanska kraljica-vdova Marija je sinoči izjavila, da se bo vrnila domov s svojimi dvema mlajšima sinovoma kakor hitro bo okrevala. Mati mladega jugoslovanskega kralja Petra II., ki je zasedel prestol po puču voditeljev armade, se zdravi v Angliji. Pred enim letom je bila operirana v Švici. Pri nji staja Tomislav in Andrej, brata kralja Petra.

STAVKA V TOVARNAH BETHLEHEM CO. KONČANA

15.000 stavkarjev se vrne na delo

OBNOVA OBRATA V CHICAGU

JOHNSTOWN, PA., 31. marca. — Okrog 15.000 stavkarjev, članov jeklarske unije CIO, se bo danes vrnilo na delo v tovarne Bethlehem Steel Co. Stavka je trajala samo dva dni. Kompanija je obljubila, da se bo pogajala s unijo kot predstavnicu delavcev. Dva tisoč delavcev je paradržalo po mestnih ulicah, ko je bila naznanjena izravnava konflikta.

CHICAGO, 31. marca. — Unija Farm Equipment Workers CIO je preključila stavko v tujaknjih tovarnah International Harvester Co. Okrog 1500 stavkarjev se bo danes vrnilo na delo. Stavkarji v tovarnah te kompanije v Rock Fallsu, Ill., in Richmondu, Ind., se bodo tudi vrnilo na delo.

Bethlehem, Pa., 29. marca. — Stavka v tujaknjih jeklarnah Bethlehem Steel Co., ki je trajala štiri dni in izzvala več spopadov med stavkarji in državno policijo, katero je governor Arthur H. James poslal na pomoč kompaniji, je bila včeraj končana. Kdo je zmagal, kompanije ali unija, je še predmet ugibanj.

John Riffe, organizator jeklarske unije CIO, trdi, da so zmagali stavkarji. Kompanija je dala zagotovilo uniji, da bodo vsi stavkarji ponovno upošleni brez izgube starostnih pravic in da jih ne bo zapostavljala. Dalje je obljubila, da se bo pogajala s unijo v svrhu sklenitve pogodbe.

Milwaukee, Wis., 29. marca. — Allis-Chalmers Mfg. Co. je naznanila, da se je 2500 izmed 7.800 stavkarjev vrnilo včeraj na delo. Harold Christoffel, predsednik avtne unije CIO, ki je otkicala stavko v tovarnah te kompanije pred desetimi tedni, je pobil trditve kompanije. Dejal je, da se je le neznatno število stavkarjev vrnilo na delo. Dalje je rekel, da se bo stavka nadaljevala, dokler ne bo kompanija pristala na zahteve unije.

Splošne stavke oklicane v Siriji

Kampanja za neodvisnost obnovljena

Beirut, Sirija, 29. marca. — Splošne stavke so izbruhnile v Damasku, Homsu, Hamu in Aleppu v znak protesta proti Stališču, ki ga je zavzel general Henri Dentz, vrhovni komisar Sirije, nad katero ima Francija mandat. Dentz je zavrnil zahteve sirjskega nacionalističnega bloka, ki je obnovil kampanjo za neodvisnost in restavriranje narodne skupščine.

Skupščina se je prvič sestala v svojem zasedanju l. 1913, ko je bila Sirija pod dominacijo Turčije. Slednja je razveljavila vse zaključke skupščine. Tri najst let pozneje, ko je Sirija prišla pod Francijo, je skupščina spet zborovala in se izrekla za neodvisnost, nakar so jo Francozi razpustili. L. 1932 je bil izvoljen parlament, naslednje leto pa ga je Francija suspendirala.

Takoj po oklicu generalne stavke so francoske avtoritete zaprle trgovine in urade v Damasku. Vojaške čete zdaj patrolirajo ceste. Dentz je naznanil, da bo konferiral z voditelji nacionalistov in morda jim bo moral dati koncesije, da jih potolaži in prepreči izgrede.

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT

GLASLO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE

PODPORNE JEDNOTE

Organ of and published by Slovene National Benefit Society

Narodnina na Zdravne drtave (Ivan Chicago) in Kanado \$6.00 na leto, \$3.00 za pol leta, \$1.50 za četrt leta; za Chicago in Cincin \$7.50 na leto, \$3.75 za pol leta; za inosemstvo \$9.00.

Subscription rates: for the United States (except Chicago) and Canada \$6.00 per year, Chicago and Cincin \$7.50 per year; foreign countries \$9.00 per year.

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi dopisov in nenaročenih člankov se ne vračajo. Rokopisi literarne vsebine (črtice, povesti, drame, pesmi itd.) se vrnejo pošiljatelju le v slučaju, če je priložil poštuno.

Advertising rates on agreement.—Manuscripts of communications and unsolicited articles will not be returned. Other manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned only when accompanied by self-addressed and stamped envelope.

Naslov na var, kar ima stik s listom

PROSVETA

2657-59 So. Lawrence Ave., Chicago, Illinois

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

Datum v oklepaju na primer (March 31, 1941), poleg vašega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem datumom potekla narodnina. Posrvite jo pravočasno, da se vam list ne ustavi.

CENOVNIK 1941

Živijo Jugoslavija!

Dramatičen preobrat v Belgradu 27. marca zjutraj je demonstriral vsemu svetu, da Jugoslavija ne bo sledila Slovaki, Ogrski, Rumunski in Bolgariji, ki so se podale Hitlerju brez boja.

Jugoslavija, to je jugoslovansko ljudstvo in jugoslovanska armada, se je dva dni po podpisu kapitulacije na Dunaju — uprla kapitulaciji in v dveh urah strmoglavila kapitulacijsko vladno kneza Pavleta in njegovih dveh lakajev Cvetkoviča in Cincar-Markoviča.

Dejstvo, da se je preobrat v Belgradu izvršil brez odpora, brez ene same kaplje krvi, dokazuje, da je knez Pavle s svojimi lakaji vred podpisal kapitulacijo na svojo pest in proti volji ogromne večine Srbov, Hrvatov in Slovencev — in zato ga je doletela bliskovita kazen.

Rebelna vlada v Belgradu, kateri načeljuje general Dušan Simović in katere se naslanja na suverenstvo sedemnajstletnega Petra Karađorđevića, ki je nadomestil strmoglavljene regente — to suverenstvo dečka je faktično brez pomena — ta rebelna vlada je takoj dobila simpatije v Angliji, Turčiji, na Grškem in v Ameriki.

Ves demokratični svet je navdušen pozdravil rebelno Jugoslavijo, katere se je prva za Grki na Balkanu postavila po robu mogočnemu diktatorju v Berlinu in njegovemu komedijantskemu vazalu v Rimu.

Kaj zdaj čaka Slovence, Hrvate in Srbe v stari domovini, si lahko mislimo; čaka jih ljuta borba z barbariskimi hordami nacizma in fašizma in morda jih bolgarski, rumunski in madžarski fašisti zabodejo v hrbet in rebra. Ampak Jugoslavlani ne bodo sami. Imeli bodo na svoji strani Angleže, Grke in Turke, imeli bodo Američane. Ves demokratični svet bo na njihovi strani!

Naše stališče v Ameriki napram staremu kraju je zdaj popolnoma drugačno kot bi bilo, če bi bila Jugoslavija ostala pri kapitulaciji in žreli osi. Tako prvi dan kapitulacije je pokazal, da Zdruzene države smatrajo Jugoslavijo za svojega potencialnega sovražnika, toda preobrat v Belgradu je čez noč izpremenil to stališče Amerike in — danes je Jugoslavija potencialen zaveznik in prijatelj Zdruzenih držav.

S tega stališča imamo zdaj ameriški Jugoslavlani svobodne roke za vsako akcijo, ki bo potrebna za pomoč našemu staremu kraju. Vsaka taka akcija bo mogoča le v okviru sodelovanja z Ameriko in z ameriški demokratičnimi organizacijami.

Uredništvo Prosvete še vedno vztraja pri svoji sugestiji, ki jo je objavilo nekako pred enim letom, namreč da je praktično najbolje, če vso odgovornost za kakršno koli pomožno akcijo ameriških Slovencev v prid staremu kraju prevzame odbor, ki ga postavijo naše centralizirane podporne organizacije. V teh organizacijah se nahaja do 90% (če ne več) vseh naših naseljencev, torej bo odbor docela reprezentativen in ker bo odgovoren vsem tem organizacijam, bo odgovoren skoro vsemu našemu narodu v Ameriki. Takšen odbor mora biti absolutno nevtralen v političnem in verskem oziru in upoštevati mora le demokratične principe in svojo humanitarno nalogo.

Mi bomo odločno proti vsaki drugi akciji pod vodstvom privatnih oseb in listov, ki ne morejo biti nikomur odgovorni.

Naj dejstva odgovarjajo!

Pred nekaj dnevi je Amerikanski Slovenec zapisal: "Popdite in pridobite n. pr. urednika Prosvete za kako akcijo, kjer bi slučajno sodeloval kak duhovnik ali pa kak katoliški laik! Če hočete ploho ogabnih psov, to vam že priušči, dobre besede, kake razpodbude — hm, to bi bila pa velika zmot, kdor bi to pričakoval od njega. Mi smo kar mi naredimo, je dobro, kar je spoceto naših glavah, to je napredno — drugo je vse za smeti!"

Gornje besede je mogel zapisati le človek, ki je sam bogat na ogabnih psovkih in ki sam smatra za smeti vse, kar prihaja z naše strani. Iz moža sikajo sami predsodki.

Do danes ni še nihče vprašal urednika Prosvete, če hoče sodelovati v kakšni nepristranski akciji ne glede na to, kdo je zavezan. Tu sta (Dalje v zadnji koloni.)

Glasovi iz naselbin

O zdravljenju in zdravljenju

Port Angeles, Wash. — "Flu"

"lumbago", in "revmatizem" in domača zdravila. Zadnje čase je več dopisnikov razpravljalo o teh boleznih in sem pa tam piše kdo tudi o domačih zdravilih. Tudi jaz sem bom pridružil tem dopisnikom in obenem izrazil svoje mnenje, kaj mislim o teh boleznih, domačih zdravilih in zdravnikih.

Kaj so in kaj pomenijo domača zdravila? Te si tolači vsakdo po svoje. Nekateri verujejo v lipov in bezgov čaj, v tažentroz in druga zelišča. Ta zdravila so med našim narodom v stari domovini najbolj upoštevana — vsaj bila so. Tam ni bilo toliko zdravnikov kot tukaj v Ameriki, kjer je zdravnik na vsakem oglu. Tam je bil po en zdravnik v vsaki občini, torej so se morali ljudje posluževati teh ali drugih zdravil. Saj pravijo, da naravna zdravila so še najboljša. Če so ali ne, jaz ne vem, toda s čaji nisem bil še nobenkrat prijatelj in se z njimi še nisem zdravil.

Tu v Ameriki imamo pa drugačna domača zdravila: kuhano žganje za prehlad, kuhano vino za glavobol, za krče v želodcu in črevesih zopet žganje in tako naprej. Pri nekaterih pride v poštev celo česen — pri meni ne. Je še veliko ljudi, ki res verjamejo v alkoholna domača zdravila, posebno kadar dobe prehlad, "flu" ali influenco, kar je eno in isto — zdravnik danes že vsak prehlad imenuje "flu".

In tako ljudje hitro sežejo po flaški z alkoholom, češ to mi bo še najbolj pomagalo. Včasih res pomaga, včasih pa tudi ne. Ampak tako početje je zelo nevarno in nes pametno. Večkrat se pripeti, da taka domača zdravila pustijo za seboj hude posledice, ki ti znajo prej ali slej škodovati; dokler si mlad, ti še ne škodijo, ali ko prideš bolj v leta, pa pride vse na vrsto in takrat drago plačaš.

Kaj je zdravje, ve le tisti, ki ga imajo; ampak tisti, ki ga imajo, ga ne zna ceniti ali obdržati. Dokler imaš zdravje, ga varuj in ne igraj se z njim. Tudi zdravila niso vselej na mestu, ker tudi te lahko pustijo za seboj hude posledice, posebno še, če jih uživaš bolj pogosto. Destikrat se človek sam ozdravi brez zdravnikov in zdravil, in to na pameten način. Samo treba je, da človek rabi svoj razum. Zato nam je narava tudi dala možgane, da jih rabimo in mislimo z njimi. In mislimo o vsem drugem, samo o zdravju bolj malo ali pa sploh nič, čeprav nam je tako drago. Morali bi ga najbolj upoštevati, toda ga najbolj zanikujemo in se z njim igramo. Na tem polju rabimo še dosti izobrazbe.

Ampak kdo se kriga za tako izobrazbo? Jako malo jih je, ki kaj vedo o svojem zdravju. Skoraj vsak lastnik avtomobila se nekoliko razume na popravila; ve, da potrebuje dobrega olja in gasoline. O svoji lastni "mašini" pa ne ve ničesar, še manj pa, da bi vedel, kaj je narobe v našem telesu, ki rabi dostikrat popravila in dobrih zdravil, katerih imamo dovolj na svojem vrtu in so brezplačna. Marsikdo, ko se ne počuti dobro, se rajši za-

teče v lekarno, kjer kupi ničvredna zdravila — sploh ne ve, kaj kupi. Navadno kupi vse, kar mu priporočajo tisti, ki vedo manj o njegovi bolezni kot on sam.

Zato je potrebno, da je človek včasih sam svoj zdravnik, kot je na primer Barbič ozdravil svoj "lumbago" v treh dneh. Ko sem čital tisti njegov dopis, sem si mislil: "Dobro, to bo pa mogoče nekaj." In res je bil v pravem, ko je priporočal dosti vode, čeprav še v čevlju ni dobra. Priporočal je tudi dosti tiste grenke soli in povrh še svetloval, naj te žena pegla, ti pa njo. Tudi je zapisal, da se je natančno držal zdravnikovih navodil.

Ampak jaz sem bil gotov, ko sem prečital njegov dopis, da ne Barbič ne zdravnik nista vedela, če je imel lumbago ali ne. Bolj gotovo je, da je imel Barbič le črevesne pline, ki pritiskajo na ledvice, kar povzroča bolečine v hrbtu. In ko se je napil vode in grenke soli, si je dobro izčistil črevesje in Barbič je bil all right.

Da bi si ozdravil "lumbago" v treh dneh, je nemogoče. To sem sam poskusil, ko sem si zdravil hrbtne bolečine kot jih je opisal Barbič, in sicer več kot tri tedne, čeprav ni bila pri tem jednota nič prizadeta. Prizadet sem bil le sam, ker nisem mogel toliko dela napraviti na farmi kot bi bil, to treba. Poskusil sem tudi "preglanje" in vso gorkoto, ki mi jo je mogla žena znesti na hrbet, toda ni vse nič pomagalo.

Kako sem se ozdravil, je moja tajnost, sploh pa nisem rabil nobenih zdravil razen diete in lemon, tudi ne zdravnikovih navodil, kajti v patentirana zdravila ne verjamem, zdravnikom pa ne zaupam več. V svojem življenju sem porabil že precej zdravil in imel sem precej opravka z zdravniki zase in za ženo, uspeha pa jako malo, ali pa nič. Tudi sem videl dosti takih slučajev, nekateri so mi tudi dobro znani in bi jih lahko opisal, ali za enkrat jih ne bom.

Naj se nekoliko dotaknem revmatizma, o katerem se toliko čita in piše. Menda ga ima že sleherni, posebno pa tisti, ki so že bolj v letih. Kaj je revmatizem, ve le tisti, ki občuti njegove bolečine. Od kod prihaja in kaj ga povzroča, je še uganka in zdravnikom dela še vedno preglavice. Proti revmatizmu rabijo zdravniki vsakovrstna zdravila, toda največkrat brez uspeha. Pravijo, da je neozdravljiv in veliko jih je, ki to tudi verjamejo. Mogoče je to resnica, mogoče tudi ne. Dosti jih poznam, ki jih muči že leta in leta in nekatere je tako zdelal, da niso za nobeno rabo.

Tudi to bolezen bolniki zdravijo na različne načine; nekateri jo zdravijo z alkoholom, ker mislijo, da je žganje dobro proti revmi, kar pa ni resnica. Drugi jo zdravijo z različnimi mazili in linimenti, sploh rabijo vseh vrst zdravil, ki jih izdelujejo nevedni mazači, zaležejo pa nič. Tretji jo zdravijo v toplicah in z vročimi kopelji ter vročimi obkladki. Koliko imajo s tem uspeha? Nekateri pravijo, da ga imajo, drugi ga nimajo. Nekateri jo pa zdravijo le s pomočjo zdravnika, ker misli-

Malajski mornarji se poslavljajo od avstralskih vojakov, ki odhajajo iz Singapura, angleške pomorske baze na Daljnem vzhodu.

jo, da je to najbolj zanesljivo. Seveda je, dokler je dovolj denarja. In največ je teh, ki potrošijo velike vsote denarja, toda dostikrat brez uspeha. Med te spada tudi naš rojak Leo Junko, ki je pisal v Prosveti, da ga že stane nad dva tisočaka. To je lepa vsota, toda to še ni vse: je zamuda časa, so hude bolečine, žalost in trpljenje, in s teboj vred trpi tudi tvoja družina. (Konec jutri.)

Frank Milavec, 57.

Koncert zbora Zarje

Cleveland. — Kakor je bilo že v javnosti poročano, se bo vršil spomladanski koncert pevskega zbora Zarje v nedeljo, 6. aprila, v avditoriju Slov. nar. doma na St. Clair Ave. Pričetek ob 3:30 popoldne.

Priredbe tega zbora se z vsakim koncertom zboljšujejo. Zadnji, ki se je vršil na Zahvalni dan, je nudil občinstvu, višek užitka. In javna kritika ali ocena, ki jo je napisal urednik Enakopravnosti, je bila zelo pohvalna in je blagotno vplivala na pevce in pevke Zarje. Zato so se potrudili, da bodo zopet nudili občinstvu, ki bo posetilo njihov koncert v nedeljo, obilo duševnega užitka.

Kdo izmed navzočih se ne spominja atrakcije prizora, ki so ga uprizorili sami tu rojeni pevci in pevke? Tudi na tem koncertu bodo imeli točko, ki boste žnjo zelo zadovoljni. Zraven skupnega zborovskega petja, četverpospevov, dvospevov in solospjevov bo uprizorjena zelo zabavna opereta "Povodnji mož", ki bo povzročila mnogo smeha in odobravanja.

Če se ne motim, bo to zadnji spomladanski koncert naših pevskih zborov v Clevelandu, do jenskih je pa še precej dolgo. Če ljubite lepo ubrano petje, si rezervirajte prihodnjo nedeljo in nagovorite svoje prijatelje in prijateljice, da se Zarjinega koncerta udeležijo, kakar vam bodo pozneje hvaležni.

Sedaj pa še nekaj, kar je dobro, da veste, kako ti mladi Dobri skupaj držijo in si znajo pomagati iz zagate. Stric Sam je določil, da mora poznati mazili in linimenti, sploh rabijo vseh vrst zdravil, ki jih izdelujejo nevedni mazači, zaležejo pa nič. Tretji jo zdravijo v toplicah in z vročimi kopelji ter vročimi obkladki. Koliko imajo s tem uspeha? Nekateri pravijo, da ga imajo, drugi ga nimajo. Nekateri jo pa zdravijo le s pomočjo zdravnika, ker misli-

L. Zorko.

Novice iz Bridgeporta

Bridgeport, O. — Dne 19. marca je odšel v armado John Luzar, član društva 640 SNPJ. On je sin dobro znane družine Louisa Luzarja, ki imajo še enega sina, ki živi v Detroitu. Njegov oče je star član društva 13 kot tudi mrs. Luzar; so tudi naročniki Prosvete in jo prečitajo do zadnje vrste. Johnny je bil zelo priljubljen med mladino in starejšimi, ker je bil živ. Želim mu, da se povrne zdrav po enem letu vojaške službe zopet med nas.

V soboto, 22. marca, sta odšla v armado pa Joseph Selak, član našega društva, in Andy Gričar, član KSKJ in še ni dolgo poročen. Od društva 13 so do

sedaj že trije člani v armadi. Bolnikov imamo pa tudi precej. Mogoče bo kmalu bolje, ker pomlad je pred duri in se bo vreme počasi ustalilo.

Dosti se piše, kako obratujejo industrije po drugih krajih. Tega pri nas ni in tudi ne more biti, ker so v zadnjih letih porušili več tovarn ali jih opustili. V teh krajih sta bili jeklarska in premogovna glavni industriji, v katerih si je večina delavcev služila kruh. Ampak v zadnjih 10 letih so podrli veliko plavžev in jeklarn ali jih opustili. Največja jeklarna je bila v bližnjem Martins Ferryju, kjer sem tudi jaz delal sedem let, toda še stoji opuščena; in ker do sedaj ni znamenja, da bi jo preuredili za kako drugo obrt, tudi ni upanja, da bi še kdaj obratovala. Vsaj tako je povedala U. S. Steel, ki jo lastuje, odbor, ki so šli že večkrat v Pittsburgh na glavni stan te korporacije, da bi tovarna pričela z obratom.

Kar se tiče premogovne industrije, je bila do pred par tednov v velikem zastoju. Več tisoč premogarjev je brez dela, ker so jih vrgli na cesto moderni stroji. Sedaj rovi obratujejo nekoliko bolje, in ker je šlo več fantov v armado, je tudi več starih premogarjev zadnje čase dobilo delo, ampak jih je še tudi veliko brez dela.

Po začnili veliki povodnji 1. 1936 so obljubljali, da bo federalna vlada zgradila velike jezove za preprečenje povodnji. O tem so lokalni listi še do zadnjega časa veliko pisali, toda sedaj pa bo mogoče vse zaspalo radi oboroževanja. Prav zato se vsa industrija seli iz naših dolin, kajti drugače so tukaj vse ugodnosti transportacije: so tri železnice in tudi plovba po reki Ohio in seveda je tudi mnogo delavcev. Ampak zadnjih osem let so te povodnji ostrašile tudi industrije, da podirajo tovarne in selijo obrate v druge kraje.

Dne 16. marca so minila štiri leta, ko smo imeli eno največjih povodnji v zgodovini teh krajev. Vode je bilo 55 čevljev in pet palcev visoko. In komaj je ta voda nekoliko upadla, že je prišla druga povodenj in voda je zopet dosegla 48 čevljev višine.

Zanimivi so članki "Dolenjke" iz Londona, posebno še zadnji, datiran 3. marca. Kot govore poročila od 22. marca, so resignirali trije ministri v Jugoslaviji, ker je vlada sklenila pogodbo s Hitlerjem. Vsi trije so Srbi. Kolikor mi je znano, so v kabinetu tudi Slovenci, ampak so menda Korošcevega kalibra, ki je bil naklonjen Mussoliniju, oziroma diktatorju.

Bližamo se pomladi, ki bo prinesla toplo vreme. S tem se bodo v Evropi pričele vojne operacije, kakršnih zgodovina še ne pomni. Kaj vse bo to prineslo, ne more nihče povedati. Valed tega je tudi pričkanje med nami nepotrebno. Mi vemo, da je dosti propagande in človek bi odobral tudi nasprotno dopisnike, ker imajo do neke meje prav, ampak glavno vprašanje je, da zmaga demokracija, kolikor jo je še, ker drugače bo diktatura podjarmila ves evropski kontinent.

Za svojo osebo sem, da zmaga demokracija, ampak to ne bo šlo s pisanjem in pričkanjem, ker ni še nobena pridobitev prišla brez žrtve. Tudi vemo, kaj so vzroki, ki so prinesli Hitlerjem na površje. Ampak je že (Dalje na 3. strani.)

Pismo iz Londona

(Izvirno poročilo Prosveti)

11. februarja 1941

Med papirji sem našla članek, ki je bil javljen v Ljubljani pred dvema letoma. Slala sem ga jim iz Londona. Takrat so bili časi, ko smo tukaj gledali k Vam v Ameriko nekako, kot če se razočaran in skrbni človek poda v gledališče, da za malo nenehajoče brige. Zaigrajo mu sijajno, realistično igr, tako da mu vzbudi v srcu zavisti in veliko upanja. Zavisti, ker menda res neke boljše svet; upanja, da bo ta svet dostopen vsakomur. V Ameriki ste takrat življali dobo svojih razstav, ravnokar ste pri svetu svojo največjo newyorško razstavo in z njo zadivili in prekosili vsa pričanja. Potem ste se pripravljali na sprejem angla kralja in kraljice in spet pokazali veliko manja in navdušenja kot so nam prerokovali. Kakšne čase smo imeli tukaj? Pomenu upanja so bila strmoglavljena in pokopana dva meseca prej je Hitler pokončil, kar je bilo Češke republike, mesec prej je Mussolini pokončil Albanijo. Časopisi so že pričeli javljati zemlepisne karte "Poljskega kralja". Tak je bil 1. maj 1939. Diplomatska tavnost in mrlično oboroževanje.

"Danes se svet ozira proti Ameriki za idejami in za upanjem, da pride od tam, ne more priti od nikoder drugod." Tako je v teh papirjih. Vedeli smo, da je Evropa pisana svoji usodi. Ali hrana upanju niso na dejstva in goli razum, eh, hvala Bogu, nje se preživlja lahko z duhom samim. Črna dejstva in razum smrtni napoj, je črna čan zadosti, da ga ohranja pri življenju. bi nam torej zameril, če smo pričakovali Amerike misli, kretnje, ki bi kazala smeri bolj svetle dni. Orožje takrat še ni govorilo misli, smo, da se da še vse rešiti.

In nam ni Amerika dala te misli, nas je ljufala za naše upanje? "Kakor triumf evropskem kontinentu ideja čiste rase, Ameriki triumfirajo produkti nečiste rase" — dalje: "Saj je temeljni princip ameriške ve, da barva, pleme in poreklo ne igrajo bene vloge v enakosti državljanov." Ne če mi je od vsega početka vrojena odnosa gledati na svet kot zbirko ras — in povrh "čistih" in "nečistih" — ali se mi je zdelo ta odnativnost, odkar so Nemci v tem času začeli govtati svoje sosedo. Na vsak način ste vi tam v Ameriki bolj upravičeni v svoja mnenja o tem in govoriti o njih. Boli tam pomešani drug z drugim, bolj tepno in delate drug ob drugem, ljudje vseh narodov in ras. Vendar, še od doma tam v Sloveni, ko mi je usoda naklonila, da sem v stik in živeti v tujo deželo, vedno sem gledala na svet kot družbo, v katero so naši člani prinesli različne vrednote, v kateri različni člani ustvarili različne dobrote, ene v tej, druge v drugi meri in obliki pripomorejo do njenega napredka in oblikovanja po sreči. Nekateri so imeli več prilike, gi še čakajo na njo.

Kakor veste, smo imeli pretekli teden v steh našega voditelja republikanskega Mr. Wendella Willkieja. Odkar živimo v vojnih časih, še nikdo ni tukaj vzbudil zanimanja in vzradoščenja. Edino če bi slali samega ameriškega predsednika v Atlantika, on edini na vsem svetu bi postal in prekosil Willkieja v tem, kako ga je ljudje tukaj sprejemalo in se navduševalo za njega, ameriškega predsednika bi sprejeli na bolj velikanski in sijajen način. Ali prišlo in odkritost bi bila ista.

Mr. Willkie je obiskal ljudi ponoči v tišini, v tovarnah pri delu. Pogledal si je donske podrtje, potoval je v podeželja, sta, ki so najbolj trpela. Saj sami veste, se ljudem dobro zdi, če jih kdo obišče, kakor nesreči. Kar tekmovali so med seboj, kakor ga nagradili za njegovo pozornost, kako bi izkazali vredne njegovega zanimanja. Menda je bil bogato poplačan: biti priča človeške heroizma v trpljenju je redko in neprecenljivo darilo. Povrh pa so ga obsuli še s tisoč bezvostmi in šalami. In pri nobeni prilo-

* Takoj vas prosim oproščenja, da ne boste čisto sem zapisala "nečista rasa". Ali če se dotedaj je ujevo vojske v znamenju "čiste rase", mi lahko stite, če mu zoperstavim izraz "nečiste rase". Prestolom Pravice so to potoni "čisti" na splošno, kar ni z njimi na njeni desnici. (Dalje na 3. strani)

Pred dvajsetimi leti

(Iz Prosvete, 31. marca 1921)

Domače vesti. V Lorainu, O. je umrla letna Antonija Jelerčič iz Grižev pri Vojkovi članica SNPJ.

Delavske vesti. Pri razstrelbi v tovarni eksplozivne v Chicagu je bilo ubitih osem delavcev.

Inozemstvo. Komunistična revolucija v Rusiji je pričela pojemat.

Sovjetska Rusija. V Ameriki se je agitacija za obnovo trgovine z Rusijo.

(Dalje iz prve kolone.)

dve dejstvi: Ko je A. S. sprožil svojo pomožno akcijo za stari kraj, je dobil od — komunistov; ko je Prosveta objavila svojo sugestijo, so se strinjali celo katoliki. To naj zadostuje za danes.

Paul V. McNutt (levo), administrator federalne zaštite, in Warren H. Atherton, član eksekutive Ameriške legije.

Novice iz starega kraja

Slovenije

LOVO OD ZEMELJ ROGLJIČKOV

V mariborski Del. Politiki čimno:

Ko mi je te dni gospodinja prišla zajtrk, mi je za dobro jutro povedala, da je pek sporofil, zemelj ne bo več, ker je bemo končno javno zmanjmo.

Lahko si predstavljate, kakšen obraz sem napravil in z menoj marsikateri drugi, ki je to jutro zaznal za enako novico, pa je vreden tako kot jaz, prigrizni kavi, za zajtrk, po eno zemljico.

To je sedaj že drugo, če ne etje razočaranje z zemljami, ki no ga zemljedeči doživeli v našem poldrugem letu, odkar je izšla vojna v zaloge naše moke, da se je razpršila na vse veve, štom evropskega kontinenta. — Najprvo smo lani imeli priliko občudovati spretnost naših pekov, ki so znali napraviti iz nekdanje spodobno velike mije za petdeset par, pravo jajzerico, seveda le po obliki, brez primesi mleka in masla.

Toda takrat sem — odkrito podano — pojedel za zajtrk še po eno zemljico, vsaj pa po eno zemljico in en rogljiček.

Je par mesecev potem, projeseni, odpevala spretnost pekov, da bi mogli peči čisto mizurne zemljice in jim vdihniti, s katero so se nekoč tadelo ponasale, velike zemlje, je zadelo druga nemila nota: Zemlje so se podražile od deset par na en dinar komad, par tednov so dobile zopet nekoliko večjo obliko, da jih je bilo mogoče razlikovati od nekajih "kajzeric."

Tedaj smo imeli neko jutro reno pomene: jaz, želedec in močilec. Želedec je bil mnenja, zaradi podražanja cene zemlji, more omejiti svojih zahtev. Bil se je na močnejšek in mu pri prigravljaj, naj ne bo tako stavl in da peku tisti dinar, ki ga zahteva. Iz razgovora ni nastal pošten kreg, da ni posegel vmes in odločil: Ali hočem privoščiti še naprej dve zemlji, bi moral dobiti višico, te pa ni in noče biti. Brotni močilec, ki ga je želedec že skoraj pregovoril, je moral na svojo sramoto priznati, da je hotel dati več, kot pa je bil (tako delajo samo šufti).

Je želedec spoštljivo umolnil in se potuhnil, pomiril se je ni, ker ga še vedno čujem drnjeti zaradi te zadeve.

Odločil sem pa vendarle jaz — oja beseda na svetu torej le še kaj velja — in od tedaj sem jedel za zajtrk samo še po eno mijo.

Tako je trajalo to do par dni novem letu, ko sem doživel z moj svoje tretje in končno razčaranje, z razodetjem moje gojnine, da zemelj ne bo več. Nekaj takega sem slutil že na vestrovo, ker je pek že par dni prej redno vsako jutro zakasoval slabemu vremenu, v reki pa je najbrž mojster vsako sproti sele tekal okrog za moko, ko bi morale biti že že na mizi zgodnjih vstavitev.

Tako se je zopet izkazalo, da naša človeka ne vara, vara se človek, ki si hoče slutnjo odati, ker noče verjeti neprijetni stvari. Zemlje in rogljički, vsekakor služite, da se vas spomnimo. Življenje brez vas se bomo vadili. Črno-rumen kruh vas nadomestil, črn kot je črn dan našnj, rumena koruzna moka nam pa ni izgleda kot rumezartja, ki napoveduje nov dan, bomo za zajtrk zopet lahko ali po dve zemlji, mogoče še po več, kajti kdo ve, kakšno deljenje bo tedaj imel moj želedec in kako poln bo tedaj moj rogljiček.

nes tako razdvojeni, kakor še nikdar v svoji zgodovini, in nadaljuje:

"Srbski narod, ki je nekoč zadržil svet s svojim narodnim edinstvom in svojo duhovno solidarnostjo, je danes razbit in brez skupne narodne misli. Njegova politična razcepljenost postaja že naravnost neverjetna. Del srbskega naroda v banovini Hrvatski nima danes svoje politične organizacije. Ostal je brez pravega političnega vodstva in brez gospodarske in prosvetne organizacije. Vse, kar se danes dogaja s srbskim delom naroda v banovini Hrvatski, je prepučeno zgolj slučajju. Na vse te dogodke nimajo Srbi sami nobenega vpliva. Za nje skrbijo ljudje, ki nimajo z njimi nobene duhovne in politične zveze."

Kamnik brez kruha

Kamnik, 17. jan. Mnogo prej kakor v drugih krajih je v Kamniku zmanjkalo moke in smo dobili karte, s katerimi dobijo gotovo količino tega prepotrebnega živila. Se so kraji, kjer ne poznajo kart za moko in celo v Ljubljani morejo kupiti kruh brez kart.

STRELI NA KOLODVORU

Ljubljana, 17. jan.

Pred dnevi je prispel zagrebški vlak na ljubljanski kolodvor zaradi snežnih zametov, s precejšnjo zamudo, šele po 23. Množica potnikov se je vsula proti personskemu izhodu, kjer mora vsak potnik oddati službujočemu vratarju vozno karto. Med drugimi je oddal svojo karto tudi mlad fant, a ko jo je vratar malce natančneje pogledal je zapazil, da je izdana na postaji Videm-Krško s končno postajo Litija. Vratar je po predpisih pozval mladeniča, naj nemudoma doplača vožnjo od Litije do Ljubljane, do koder se je peljal zastoj, toda fant se je poizkusil izmuzniti ter zbežati. Tedaj je skočil za njim službujoči višji stražnik Zorec, ga zadržal ter odpeljal v vratarjevo sobico, da ga zasliši. Že se je zdelo, da bo vsa stvar mirno urejena, ko je mladenič nenadoma padel iz žepa samokres. Stražnik se je sklonil, da bi ga pobral, pa ga je fant prehitel, vzel samokres, ga naperil proti stražniku in sprožil. Odjeknili so trije strelji, vendar niso stražnika zadeli, ker se je v duhoprisotnosti bliskovito sklonil in tako ušel usodnim strelom. Stražnik se je nato vrnil na nasilneža, da bi ga razorožil, pri čemer mu je pomagal kolodvorski vratar, ki je prijel napadalca zadaj okrog pasu, dočim mu je stražnik odvzel samokres.

Fanta so seveda takoj aretirali in odpeljali na stražnico, kjer so ga najprej preiskali ter našli v hlačnem žepu še en samokres. Samokres, s katerim je streljal, je bil nabit s trinajstimi nabojji, zmed katerih je bilo 7 slepih. Pri nadaljnjem zasliševanju se je izkazalo, da imajo opravka s pobeglih kaznencem, že znanim kriminalcem, 24 letnim bivšim knjigovodskim vajencem Antonom Rodičem.

Rodič je bil lani pred okrožnim sodiščem v Novem mestu obsojen zaradi raznih tatvin na 8 mesecev strogega zapora in na triletno prisilno delo. Kot kazenec je potlej 12. avgusta preteklega leta pobegnil iz bolnice v Kandiji. Dolge mesece so ga nato zamažali sledovi, dokler se ni zdel po naključju sam ujel v past, naključju, ki bi kmalu terjalo nedolžno žrtev pri izpolnjevanju službene dolžnosti. Rodiča so odpeljali v policijske zapore, kjer čaka zdej nadaljnje usode.

nom Rodičem. Rodič je bil lani pred okrožnim sodiščem v Novem mestu obsojen zaradi raznih tatvin na 8 mesecev strogega zapora in na triletno prisilno delo. Kot kazenec je potlej 12. avgusta preteklega leta pobegnil iz bolnice v Kandiji. Dolge mesece so ga nato zamažali sledovi, dokler se ni zdel po naključju sam ujel v past, naključju, ki bi kmalu terjalo nedolžno žrtev pri izpolnjevanju službene dolžnosti. Rodiča so odpeljali v policijske zapore, kjer čaka zdej nadaljnje usode.

DRUŽINSKI OČE — ŽRTEV ZIME

Vransko, 18. jan.

Dne 15. jan. je ob priliki vlačnja drv iz Planine posestnik Florjan iz Vologe naletel na neznanega mrtvega moškega. Mrtlič je ležal ob poti, ki vodi z Vranskega čez Lipo proti Smartnemu ob Dreti prav na kraju, kjer mejita celjaki in gornjegrajski srez. Domnevalo se je, da bo možič iz Zadrške doline. Poizvedbe v tej smeri so pokazale, da je pokojnik 40-letni Rosenstein Telesfor, posestnik in kovač iz Smartnega ob Dreti, ki se je že v nedeljo 12. t. m. mudil po raznih kupčijskih poslih na Vranskem in se je še isti dan vrnil po še nedovršeni banovinski cesti Vransko—Gornji grad proti domu. Verjetno mu je med potjo postalo slabo, da je običal v visoko zapadlem snegu in to v noči od 12. na 13. jan., ko je pritisnil izredno hud mraz. Pokojnik je zapustil vdovo in 7 nepreskrbljenih otrok. Pokopali so ga v petek dopoldne na pokopališču v Smartnem ob Dreti.

Usodna preizkušnja v gozdu

Murska Sobota, 18. jan.

Smrtna žrtev lahkomišelnosti je postal 27letni Jožef Zadravec iz Turnišča. V gozdu je sekal drva, med odmorom pa je pogovor nanesel, kdo je močnejši. Zadravec je hotel svojo moč dejansko pokazati. Naložil si je na rame težko bruno in ga nesel nekaj korakov. Na zamrznilih tleh mu je izpodrsnilo in je padel. Težko breme ga je zadelo na glavo in mu prebilo lobanjo ter zmečkalo možgane. Prepeljali so ga v bolnišnico, kjer je kmalu izdihnil.

Bivši slovenski poslanec istre aretiran

Iz Rima poroča "Hrvatski Dnevnik": Kakor javlja iz Trsta "Poloplo di Roma", je bivši slovenski poslanec istre, Josip Srebrnič brez potnega lista prekoratil jugoslovansko mejo z namenom, da tam izroči v tisk svojo veliko zgodovinsko delo, studijo o odnosih med Slovani in drugimi narodi. To veliko delo naj bi imelo močan vpliv na razvoj slovenske zgodovine in literature. Srebrnič je prestopil mejo, z jugoslovanskega ozemlja so ga pa vrnili v Italijo. V Rimu so pregledali vsebino njegovega dela, ki ga je nosil s seboj. Ko so videli, da gre za literarno stvar, so Srebrniča obsodili zaradi nezakonitega prehoda meje na dve leti težke ječe in 20 tisoč lir denarne kazni. Josip Srebrnič je Solkančan in je bil izbran za slovenskega poslanca na komunistični listi.

Najzanesljivejša dnevna delavska vesta so v dnevniku "Prosveta." Ali jih citate vsak dan?

Glasovi iz naselbin

(Nadaljevanje s 2. strani.)

prišlo tako daleč, da tega ne velja pretresati, marveč kako ga uničiti. Sedaj je potrebna skupna akcija in ne razdori. Kdor hoče delati za demokratičen socializem, je prostor v JSZ. Vsi vemo kot razredno zavedni delavci, da v skupnosti je moč in da se z nje da vse narediti. Joseph Snay, 13.

O tem in onem

Cleveland.—Nedavno sem čital v "Prosveti", ko me Matija Pogorelec vprašuje v svojem dopisu, kje sem dobil tisto novico, ko sem zapisal pred tedni, da se bomo videli na konvenciji SNPJ v Pittsburghu tudi z "Big Tonyjem" iz Californije in Matijem Pogorelcem, če bo šlo vse po sreči. Kolega Matija, dobil sem jo v svoji domišljiji in jo zapisal na svojo iniciativo. Ker si bil še na vsaki konvenciji, tako upam, da se vidimo tudi v Pittsburghu.

"Big Tony" bo gotovo prinesel svojo harmoniko ali akordino in jo bo raztegnil, bova še midva z Matijem zaplesala. Ta čas pa prepodi revmatizem in vsi skupaj se bomo dobro počutili.

V Prosveti sem tudi čital, da se je moral moj prijatelj Mihael Nagel z Midwayja podvreči operaciji. Upam, da jo je srešno prestal, kakor tudi bolezen. In ko pridem spet tja, bova spet pila tisto železno vodo kot avja z zadnjico. On ima brhko hčerko, njegov sin pa me je vozil okrog rojakov po naselbinah. Vsem skupaj želim najbolje.

Čital sem v Prosveti, da je bilo tudi v Imperialu nekaj bolnih—mrs Gorenc, mrs. Poljak in drugi—Frank Augustin je menda še najbolj zdrav. Vsem Imperialčanom želim najboljše zdravje in v veliko copakov, v jeseni se pa vidimo v Pittsburghu.

Slisali smo, da je bolna tudi naša prijateljica in obiskovalka naših kulturnih prireditev mrs. Rozi Strancar v Detroitu, prej bivačjoča v Clevelandu. Z ženo in drugimi prijatelji ji želimo hitrega zdravlja.

Kot je razvidno iz dopisov in drugih poročil, je priredba Cankarjeve ustanove v Detroitu izvrstno izpadla. No, kadar se Clevelandčani zavzamejo za kakšen program, so tudi uspešni. Ampak lepo priznanje gre rojakom v Detroitu in bližnji naselbinah, ki so prišli skupaj v tako velikem številu. S Cankarjevo skupino je podpisani dvakrat prisostvoval v Strabanu, Pa., in obakrat sem bil z drugimi vred zadovoljen, posebno z vožnjo na busu.

In če bo ta skupina še kdaj gostovala v Detroitu, kar upam, da se zgodi, tedaj se zna zgoditi, da se ji bo pridružil tudi podpisani. In takrat se bomo videli tudi z Grumom, Benediktom, Leo Junkotom in drugimi. Leonu želim, da bi korenito ozdravil. Ali se še spominjaš, Leo, kako smo ga lomili po naselbini Yale v Kansasu ti, Ranko, Rupar in Frank Setina s palico, ko sem tam potoval? Ja, lomili smo ga, copaki so pa kar skupaj leteli. Še sedaj, ko se domislim, sem ti hvaležen, in ako ti ne morem drugače pomagati,

Članice oblačilne unije International Ladies Garment Workers v jetnikih oblekah in z verigami na nogah piketirajo tovarno Kolodney Dress Co. v Hartfordu, Conn.

ti od srca želim dobrega zdravlja.

Clevelandska federacija SNPJ dobro napreduje. Zadnje čase je veliko večja udeležba na njenih sejah s strani zastopnikov; tudi mladina od angleško poslujočih družtev je letos bolje zastopana, tako tudi stare korenine. Razmotriva in ukrepa se o različnih stvareh tikaajočih se federacije, kampanje, atletike, izletniške farme, pravil in drugih stvari. Tudi obijaki dan SNPJ bo zdej prišel na vrsto. Ta se vrši v napredni girardski naselbini 4. julija. Potem pa pride narodni dan SNPJ, ki se bo vršil v Chicagu par tednov pred konvencijo jednote. Vse te stvari in še mnogo drugega bomo imeli na dnevnem redu.

Te dni sem obiskal Ludvika Medveška v bolnišnici. Kot znan, je bil pred tremi tedni v avtomobilski nesreči. Njegovo stanje se prilično dobro izboljšuje. Prasko po glavi in životu so se pozdravile, zlomljeno nogo pa so mu popravili. Ko mu rana preneha krvaveti, mu bodo nogo dali v mavco. On upa, da bo šel čez par tednov iz bolnišnice. Nastanil se bo pri sinu Milanu na 16202 Arcade ave. v Collinwoodu, potem bo pa z bergljami krevsal nekaj časa.

Kajpak je Ludvik vseeno vesel in korajzen, dasi ga še precej boli. Kratkčasijo ga knjige in časopisi in obiski prijateljev. V isti sobi sta še dva težko bolna človeka, eden je mrtvoeden, drugi pa težko pobit; tudi ta je bil pobit od avta in je strašno zvezan in povezan. Ludvik je rekel, da se ne mra več s takimi tiči bosti, in tudi večnega popotnika je posvaril, naj bo previden in naj se izogiba takih zverin, ki tako grdo naredijo z mnogimi.

Anton Jankovitch, zastopnik.

Pismo iz Londona

(Nadaljevanje s 2. strani.)

ga niso pozabili prositi pomoči iz Amerike. Povsod je odmevalo, kar je Churchill izrazil z besedami: "Dajte nam orodja in končali bomo ta posel."

Preprosti ljudje po zavetisti in ministri pri večerjah so ga pozdravljali kot našega naslednjega predsednika. "Third term" je bila velika ambicija Anglije pred našimi predsedniškimi volitvami. Veseli in ponosni smo bili svoje zmage. Ali odkar nas je posetil Willkie, kaže, da jih je tukaj toliko oddalo svoj glas za njega, da bo imel "fourth term" težak boj. Tako enakomerno so razdeljene simpatije. Ali — končno boste le vi morali odločiti o tem.

Najbolj zanimivo poglavje njegovega obiska je bila njegova poslanica nemškemu narodu. V njej je vsebovano jedro vse, kar je najboljšega v Ameriki. Če bi nesrečna Evropa mogla in hotela slediti temu ameriškemu vzgledu, bi danes ne bili v sredi vojne. Krivda ni na naši strani, zato nam ni dano, da bi bilo drugače. Da, Amerika ve, kako oblikovati svoje ljudi, celo nemška kri se ne izmaliči v tem novem svetu. Willkie pravi, da je nemške krvi in ponosen na to. In vendar nas je prišel obiskat, ko smo v sredi vojne z Nemčijo. Ker sovraži nemško agresivnost in zatiranje. Novi svet ve, kako oblikovati svoje ljudi. Tam živite ljudstva vseh dežel in narodov, pa ste ponosni na svojo kri in ljubite, kar ste pustili za sabo v starih krajih. A — in v tem leži vsa razlika med vojno

in mirom, med Evropo in Ameriko — obenem spoštujete in cenite svoje soljudi, čeprav so druge krvi in tujeja porekla. In pristo si tvorite svoje sodbe, ustvarjate mnenja, ki niso videnjena v tesne, starinske in krivične rasne predsodke.

Amerika nam je dala več kot idejo in upanje, dala nam je vzgled. In Willkie je dobro zastopal ta "vzgled", ko nas je prišel obiskat. Mnogi tukaj smo se ozirali v Ameriko z upanjem in smo našli tam vzgled, ko je bil še čas, orožje še ni govorilo. Krivda ni na naši strani, končna izbira ni bila odvisna od nas. Tako smo danes sredi vojne, v tam še uživata mir. Takrat pred dvema letoma sem tudi zapisal: "Če je razen občudovanja in hvale prostora še za kakšne druge občutke, je mogoče ostalo le še nekaj zavisti med Angleži, da je Amerika danes v toliko bolj ugodnem položaju, da dela in živi, kakor sama hoče, da ima dovolj časa in sredstev, da rešuje in razvija svoje lastne notranje probleme". Danes gotovo ni več prostora za zavist v naših srcih. Vojna je kruta stvar, nihče bi je ne privoščil prijatelju. A izkazalo se je, da je boj eden in nedeljiv, drug se moremo boriti za drugega, ko eden pade, mora drugi prijeti za orožje. To so nas naučila zadnja leta. Zato bo posel lažji, če si pomagamo drug drugemu, dokler je še čas. Mi vam pomagamo z bojem, vi nam pomagate z orodjem. To je vse, za čemer se danes od tukaj oziramo k vam v Ameriko.

Ko pa bo ta posel končan, potem se bomo spet ozirali k vam za zgledom bolj srečnega življenja in bomo takrat bolj blagoslovljeni z uspehom kot smo bili v nesrečni preteklosti.

Dolenjka.

Amerika zasegla vse nemške, italijanske in danske parnike!

(Nadaljevanje s 1. strani)

da Jugoslavija ne more izpolniti pogojev dunajske pogodbe, ker bi bilo to proti volji jugoslovanskega ljudstva.

Turški poslanik je konferiral s premierjem Simovićem in predlagal je sklenitev pakta vzajemne vojaške pomoči. Turški tisk je že prej pisal o tem.

Nemški žurnalisti in ekonomski veščaki odhajajo iz Jugoslavije. Tri tisoč Nemcev je že zapustilo deželo. Vojaške čete so zastražile urada nemškega in italijanskega poslanika. O n. i. Nemci, ki še niso zapustili Belgrada, se skrivajo v uradu poslanstva. Na ceste si ne upajo, ker se boje, da bi jih ljudje pretepli.

Danilo Gregorić, urednik lista Vreme, ki je pisal v prilog nacijaem, je bil aretiran. Ta list zdej piše v prilog Veliki Britaniji. General Simović je informiral nemškega poslanika, da hoče Jugoslavija obdržati svojo nevtralnost in živeti v prijateljsstvu z Nemčijo, Italijo in vsemi drugimi državami.

Hrvaški podban Ivković je razglasil bančni praznik, da ustavi navale na banke. Samo osebe, ki potrebujejo denar za kritje dnevnih stroškov, lahko dobe male vsote v bankah.

Atena, Grčija, 29. marca. — Največje demonstracije, kar jih je to mesto videlo v zadnjih tednih, so se pričele; ko so bila objavljena poročila, da se je Jugoslavija uprila osi. Na tisoče ljudi se je zbralo pred uradom

Iz delovanja departmeta za notranje stvari

Delokrog federalnega Departmeta of the Interior je jako obsežen in raznovrsten ter velikan-ske važnosti za narodno gospodarstvo. Iz sledečih izvlečkov nedavnega poročila o njegovem delovanju je razvidna velepomembnost istega.

Rudarski urad, ki je del tega departmeta, je začel raziskovalen program, da se poišče, kjerkoli se nahajajo zaloge važnih rud, zlasti onih, ki so pomembne za obrambno delo. Dve skupini sta že na delu, ki preiskujejo zaloge v pogorju Appalachian zlasti z ozirom na manganeško rudu. Glavne države, ki izkopavajo to rudo, ki je brezpogojno potrebna za izdelovanje jekla, sta Virginia in Georgia.

Program departmeta za notranje stvari, ki se bavi s konservacijo prsti in vlage na javnih zemljiščih, je začel delovati z ustanovitvijo 16 postaj na licu mesta na javnih pašnikih v devetih zapadnih državah. Delovanje vodnih jezer in namakališč. Ti projekti bodo obsegali več kot 4.000.000 akrov.

Produkcija zlata v Alaski je bila lani večja kot vsako prejšnje leto v zgodovini, kot poroča Geological Survey, ki spada k istemu departmetu. Cena izkopanega zlata je znašala več kot 25 milijonov dolarjev, kar pa je več kot za časa proslavljenega "gold rush" v Alaski. Odkar je začela produkcija zlata v Alaski, pred l. 1880, je Alaska vsega skupaj oddala več kot 561 milijonov dolarjev zlata. Kakor znano, so Združene države kupile Alasko od Rusije za \$7.200.000 leta 1867.

Vzlic splošnemu mišljenju Indijanci v Združenih držav niso nikakor gineče pleme. Po poročilu federalnega komisarja za indijanske stvari se številni Indijancev pomažujejo hitrejši kot ostalo prebivalstvo. Bil je čas, ko pravi komisar Collier, ko so vojne, bolezni in pijača ubijale Indijance, tako da ni bilo mnogo nade, da bi se pleme dolgo preživelo. Vse to pa se je spremenilo. Indijansko prebivalstvo v Združenih državah znaša danes približno 361.000 oseb, od katerih skoraj polovica obstoja iz polnokrvnih Indijancev. V vseh Amerikah skupaj se številno Indijancev ceni na 30.000.000. Ko je Kolumbus odkril Ameriko, je indijansko prebivalstvo po splošnih cenitvah znašalo morda 11.000.000.

Uvoz industrialnih dragih kamnov za rabo v aviacijskih instrumentih, urah, kronometrih in drugih finih orodjih se je l. 1940 skoraj podvojil čez prejšnje leto. S tem je zagotovljena zadostna zaloga takih draguljev za industrialne obrambne svrhe. Skoraj ves uvoz je prihajal iz Švice.

Federalni zakon, ki se naziva Five Acre Tract Law od l. 1938, dovoljuje oddajo v najem manjših površin javnega zemljišča za svrhu privatnih letovišč, tabarov, okrepčevališč in zabavišč. Najete površine znašajo približno 960 akrov v pokrajini pušča-ve Majava in 360 akrov v dolini Morongo. Najemnino za potrebni del zemlje znaša po \$5 na leto.

Skoraj tri četrtine milijona akrov zemlje, pomembne za svojo prirodno lepoto ali zgodovinsko vrednost, je bilo dodane obstoječemu sistemu narodnih parkov v enem samem letu do 30. junija 1940. Do prihodnjega julija vlada pričakuje, da bo 733.555 akrov zemlje naknadno dodanih k parkom, tako da bo skupni obseg narodnih parkov znašal 21.550.783 v 161 pokrajinah.

Obseg federalnih pašnikov znaša sedaj skoraj 133 milijonov akrov. V njih se pase pod posebnim federalno licenco skoraj 12.000.000 glav goveje živine.

Common Council—FLIS.

Stenografija

"Ali znate stenografijo?" "Znam, toda samo govoriti, ne pa pisati."

Jugoslovanskega poslanika Vučevića in ga pozdravljalo. Ljudje so vpili: "Jugoslavija je z nami!" in "Naj živi solidarnost balkanskih narodov!"

Od leve na desno: William S. Knudsen, dolavska tajnica Frances Perkins in Sidney Hillman. Slika je bila vzeta po konferenci med njimi in predsednikom Rooseveltom v Beli hiši. Hillman govori s reporterji.

POLOM

ROMAN IZ VOJNE L. 1870-71

EMILE ZOLA

Preložil VLADIMIR LEVSTIK

(Se nadaljuje.)

Adjutant je zamrmral odgovor, ki ga Delaherche ni mogel razumeti. Sicer pa cesar ni bil ostal na mestu, ker se je vzlic vsemu vdajal svojemu nagibu ter se vračal k oknu, kjer je napol omedleval pod neprestanim grmenjem topov. Njegova bledost je bila zdaj še hujša, njegov dolgi, mračni, ostrbi obraz, raz katerega je bilo jutranje ličilo le slabo obrisano, je izdajal njegovo smrtno muko.

V tem trenutku je šel majhen, živahen mož v prašni uniformi, v katerem je Delaherche spoznal generala Gebruna, čez hodnik, ter odprl vrata, ne da bi se dal naznaniti. Takoj nato se je še enkrat začel tesnobni glas cesarja:

"Tak povejte, general, zakaj še vedno streljajo, ko sem vendar dal razobesiti belo zastavo?"

Adjutant se je odstranil, vrata so se zaprla in Delaherche ni mogel slišati niti generalovega odgovora. Vse je bilo zginilo.

"Ah," je ponovila Roza, "slaba prede, saj dobro vidim po obrazih teh gospodov. Tako je, kakor z mojim namiznikom, ki ga ne bom nikoli več videla; nekateri celo pravijo, da so ga raztrgali... Cesar se mi smili najbolj izmed vseh, ker je bolj bolan kakor maršal. Bolje bi mu bilo v njegovi postelji kakor pa v tej sobi, kjer se ubija s svojim večnim korakanjem."

Bila je zelo ganjena, in njen ljubki plavi-obrazek je izražal odkritosrčno sočutje. Delaherche, čigar bonapartistovska gorečnost se je bila v zadnjih dveh dnevih prav čudno odhalila, se je zdela zategadelj nekoliko neumna. Spodaj pa je obstal, da prestreže generala Lebruna, kadar odide. In ko se je ta pokazal, je šel za njim.

General Lebrun je bil cesarju razložil, da če hočejo zahtevati premirje, treba izročiti vrhovnemu poveljniku nemške armade pismo, podpisano od vrhovnega poveljnika francoske armade. Nato se je ponudil, da napiše to pismo ter se odpravi iskat generala Wimpffena, ki naj bi ga podpisal. Nosiť je pismo pri sebi in se je le bal, da se ne bi zgrešil z generalom Wimpffenom, ker ni vedel, na katerem kraju bojišča bi ugnel biti. Sicer pa je bila gneča v Sedanu že takšna, da je moral jezdit v koraku; to je dajalo Delaherche možnost, spremiti ga do Menilskih vrat.

Na cesti pa se je spustil general Lebrun v galop, in sreča mu je bila mila, da je prišel v Balan zagledal generala Wimpffena. Ta je pisal cesarju par minut poprej: "Sire! Postavite se na čelo svojih čet, da Vam odpro pot skozi sovražne vrste." Zato ga je že ob sami besedi "premirje" popadla ljuta jeza. Ne, ne! On ne podpisuje ničesar, on se bje! Ura je bila političnih. In kmalu nato se je zgodil tisti junaški, obupni poizkus, tisti poslednji naskok, ko so se enkrat marširali na Bazeilles, da napravijo vrzel in prehod skozi sredo Bavarev. Da bi vdahnili četam poguma, so lagali in kričali po sedanskih cestah in po sosednjih poljih: "Bazine prihaja, Bazine prihaja!" Že od jutra so bile to sanje mnogih, in pri vsaki novi bateriji, ki so jo Nemci demaskirali, so mislili tu, da slišijo topove nemške armade. Združili so svojih dvajsetsto mož, samo vojake raznovrstnega orožja, ločene od svojih čet. In ta mala kolona se je slavno zagnala po cesti v metežu kartec. Od kraja je bilo krasno; padajoči vojaki niso ovirali naskoka ostalih. Kakih petsto metrov so pretekli s pravečato divjo srčnostjo. Toda vrste so se kmalu zredile, in tudi najhrabrejši so se umaknili. Kaj so mogli početi

ti proti daveči premoči števila? Vse to je bila zgolj blazna smelost vojskovodje, ki ni hotel biti poražen.

General Wimpffen se je našel naposled samega z generalom Lebrunom, na tej cesti iz Balana v Bazeilles, ki sta jo morala pustiti enkrat za vselej. Preostajalo je le še umikanje pod obzidje Sedana.

Kakor hitro je Delaherche izgubil generala izpred oči, se je vrnil v tovarno, ves v eni sami misli, in sicer, da bi šel zopet na svojo opazovalnico iz dalje zasledovat dogodke. Ko pa je prispel do svoje hiše, ga je nekaj zamudilo, ker je pred vhom srečal polkovnika de Vigneula, ki so ga peljali na seneni podlogi v zelnjarskem vozičku, s krvavim škornjem, napol nezavestnega. Polkovnik si je bil od trenutka, ko je padel s konja, zabijal v glavo, da mora zbrati ostanke svojega polka. Nemudoma so ga nesli v neko sobo v prvem nadstropju, in Bourroche, ki je prihitel in je našel le prasko na glavi, se je zadovoljil s tem, da je pobral iz rane škornjevo usnje ter jo zavezal. Delo mu je rastle čez glavo, ves je bil obupan; in ko se je vračal v lazaret, je klical, da rajši odreže nogo samemu sebi, kakor pa da bi nadaljeval svoje rokodelstvo na tak beraški način, brez potrebne materijala in brez potrebnih pomočnikov.

Spodaj zares niso več vedeli, kam naj spravijo ranjenice; sklenili so jih bili polagati na bližnjo trato. Že sta jih ležali dve vrsti, ki sta čakali in tarnali pod milim nebom in pod grnatami, ki so deževalo še vedno. Število mož, ki so jih bili od poldneva pripeljali v lazaret, je presegalo štiristo; štabni zdravnik je bil dal prositi za ranocelnike, pa so mu poslali le mladega zdravnika iz mesta. On ni mogel zadoščati: sondiral je, rezal, žagal in šival, ves razburjen in nesrečen, ker je videl, kako mu prinašajo zmirom več dela, nego ga more opraviti. Gilberta, ki je bila vsa omamljena od groze in ji je bilo slabo vprico tolike krvi in solza, je ostala pri starcu-polkovniku, dočim je spodaj gospa Delaherche napajala vročine in brisala mokre obraze umirajočih.

Na terasi se je Delaherche živahno trudil razgledati položaj. Mesto je trpelo manj, nego so menili ljudje; en sam požar v Casinaskem predmestju je bruhal debel črn oblak dima v nebo. Utrdba "Palatinat" ni več streljala, gotovo zaradi pomanjkanja streliva. Samo topovi pri Pariških vratih so še v dolgih presledkih oddajali strele. Kar je takoj vzbudilo njegovo posebno zanimanje, je bila bela zastava, ki so jo zopet razobesili na stolpu; a na bojišču je brččas še niso videli, kajti ogenj se je nadaljeval v neizpremenjeno silo. Strehe sosednjih hiš so mu zapirale razgled na Balansko cesto, tako da ni mogel zasledovati gibanja čet. Sicer pa se mu je pogled, ko je pritisnil oko k namerjenemu daljnogledu, zopet ustavil na nemškem generalnem štabu, ki ga je videl tam že od poldneva. Poveljnik — tisti drobčkani svinčeni vojaček, jedva tolikšen kakor pol malega prsta, v katerem je menil, da spoznava kralja, je stal še vedno po koncu v svoji temni uniformi, pred drugimi častniki, večinoma ležečimi na travi, v blestem zlatem vezju. Bili so tuji častniki, adjutanti, generali, dvorni-maršali in principi, vsi oboroženi s kukali, in so že od jutra zasledovali smrtni boj francoske armade, kakor da bi bili v gledališču. Zda se je strašna drama bližala svojemu koncu.

S tega gozdnega vrha Marfee si je bil kralj Viljem pravkar ogledal združenje svojih čet. (Dolge prihodnjice)

VRHNJA PLAST

Karton, ki kaže napredek ameriškega združnega gibanja v zadnjih 25 letih.

Nanterre, je bila prazna, čisto prazna, s svojimi golimi črešnjami in s svojo sivo zemljo.

Sauvage je pokazal s prstom na vrhove in zamrmral: "Tam gori so tujci!" In nek nemir je omrtvil dva prijatelja v tej pusti pokrajini.

Nista jih še videla nikoli, toda čutila sta jih že meseca: okoli Pariza, kako rušijo Francijo in ropajo, more, prinašajo lakoto, nevidne in mogočne. In nekak praznoveren strah se je pridružil sovraštvu.

"Hej, kaj, če bi jim šla nasproti?" predlaga Morissot.

Sauvage pa mu odvrne s pariško posmehljivo: "Ponudila jim bova ocvrtih rib!"

Oklevala sta, da bi se tako podajala naprej, ker ju je plašila tišina vsega obzorja.

Končno se je Sauvage odločil: "Pojdiva, na pot! Samo previdno!" In spustila sta se sklonjena po vinogradih navzdol in se skrila z nemirnimi očmi za grmovjem.

Do rečnega brega ni več manjkalo dosti. Pričela sta teči po odprtem ozemlju in, ko sta dosegla obalo, sta se skrila med suho trsje. Morissot je legel na zemljo in z ušesom na zemlji poslušal, če ne hodi kdo blizu. Bila sta pomirjena in sta začela loviti.

Njima nasproti ju je skrival otok Marante na drugi strani. Mala gostilniška hišica je bila zaprta; zdelo se je, da je že leta in leta zapuščena. Sauvage je dobil prvega piškurja. Morissot je vlovil drugega in od časa do časa sta dvigala trnke z majhno srebrno živalico na koncu; bil je čudovit lov.

Nežno sta dajala ribe v torbico, ki je ležala pri njunih nogah. In navdajalo ju je sladko veselje, tisto veselje, ki vas navdaja, ko najdete zopet svojo priključeno zabavo, ki vam je bila za dolgo časa odloknjena.

Sonce ju je gredo v ramena, nič nista čula, na nič več nista mislila, — ribarila sta.

Toda nenadoma se jima je zdelo, da je izpod zemlje prišel težek šum, ki je stresal tla. Top je spet začel grmeti.

Morissot se je ozrl in tam na levi je opazil veliki obris Mont-Valerien, nad katerim je ležala nad sivimi črešnjami megla, ki jo je povzročil top. Kmalu je z vrha trdnjave buknili drugi dim, nekaj trenutkov pozneje je bilo čisto novo grmenje. Sledili so drugi strel in od časa do časa je gora metala svojo smrt ter puhala dim, bel kakor mleko, ta pa se je dvigal v mirno nebo. Sauvage je zmajal z rameni: "Glej, spet začnajo!", je rekel.

Morissot, ki je plašno gledal, kako pada strel za strelom za njima, se je naenkrat razjezil proti tem besnežem, ki se tako bojujejo in zarobantili: "Ali ni neumno tako ubijanje!"

Sauvage pa je dodal: "To je hujše, kakor pri zvereh!"

In Morissot, ki je pravkar vlovil belico, je modroval: "Pa pravijo, da bo vedno tako."

Sauvage ga je ustavil: "Republika ne bi napovedala vojne!"

"S kralji imamo vojne zunaj, z republiko pa jih imamo znotraj," ga je prekinil Morissot.

In mirno sta pričela razpravljati in reševala sta velika politična vprašanja z zdravim razumom.

mom ljudi, mirnih in omejenih, ter končno prišla do soglasja, da ljudje nikoli ne bodo čisto svobodni."

Mont-Valerien pa je grmel in rušil francoske hiše, uničeval ceste, pobijal ljudi in trgale srca ženam, materam in dekletom tu doli in tam preko.

"To je življenje," je vzdihnil Sauvage.

"Recite raje, da je to smrt," je smehljaje popravil Morissot.

Toda nenadoma sta preplašeno vztrepetala; za seboj sta začutila korake in ko sta se ozrla, sta opazila pred seboj štiri možje, štiri velike, oborožene in kosmate postavbe. Namerili so puške nanju.

Trnka sta jima padla iz rok in sta odplavala po reki.

V nekaj trenutkih sta bila zvezana in položena v čoln, v katerem so ju prepeljali na otok.

Za hišo, o kateri sta mislila, da je zapuščena, sta opazila dvajsetorico vojakov. Velik kosmat mož, ki je sedel na stolu in kadil veliko porcelanasto pipo, ju vpraša v dobri francosčini: "No, gospoda, sta imela dober lov?"

Nato je nek vojak položil k častnikovim nogam torbico, polno rib. Vojak se je nasmešnil: "Ej, ej, vidim, da ni bil slab. — Toda, gospoda, tu gre za nekaj čisto drugega. Poslušajte in ne motite!"

Za mene sta vidva navadna vohuna, ki so vaju poslali, da nas opazujeta. Dobil sem vaju in vaju bom dal ustreliti. Dela sta, kakor da bi bila ribiča, da bi tem bolj prikrila svoj namen. Padla sta mi v roke, tem slabše za vaju; vojna je vojna.

Toda, ker sta prešla predstraže, imata gotovo gešlo za vrnitev. Povejta mi ga in izpustim vaju."

Prijatelja, blede, sta stala drug poleg drugega in molčala.

Častnik je povzal: "Nikoli ne bo nihče zvedel, vidva pa se bosta v miru vrnila. Če odklonita, je to smrt in to-takoj. Izberita."

Ostala sta negibna in nista odprla ust.

Častnik je mirno pokazal s prstom proti reki in nadaljeval: "Pomislite, v petih minutah na dnu te vode. V petih minutah. Gotovo imata sorodnike?"

Mont-Valerien je grmel neprestano.

Howard O. Hunter, administrator WPA.

Oba ribiča sta ostala pokoncu in nema.

Častnik je dal povelje v svojem jeziku. Nato je prenesel svoj stol malo dalje od ujetnikov; in dvajset mož se je postavilo na dvajset korakov s puško ob nogi.

Častnik je še poskusil: "Dam vama eno minuto, niti trenutka več." Nato se je naglo dvignil, se približal Francozoma, prijel Morissota pod pazduho, ga odvedel na stran in mu rekel s tim glasom: "Povejte geslo, hitro! Vaš tovariš ne bo vedel ničesar, jaz pa se bom omeščal."

Morissot ni odgovoril.

Častnik je nato potegnil na stran Sauvagea in mu stavil isto vprašanje.

Sauvage ni odgovoril.

Spet sta stala drug poleg drugega.

Častnik je dal povelje. Vojaki so dvignili puške.

Morissotov pogled je obstal slučajno na kupu rib, ki so se trepetale. Prevzela ga je slabost. Kljub naporu so mu oči zalile solze. Zajecjal je: "Zbogom, gospod Morissot!"

Stisnila sta si roke in od nog do glave ju je stresel nepremagljiv trepet.

Častnik je zavpil: "Ogenj!"

Dvajast strel je počilo.

Sauvage je padel. Morissot, ki je bil večji, je zakolebal, se zasukal in se zgrudil poleg tovariša, z obrazom prale krvi, medtem ko se mu je vili curek krvi iz predrtih prsi.

Častnik je dal nova povelja. Njegovi ljudje so se razkropili in se nato vrnili z vrvmi in kamni, ki so jih privezali na noge mrtvecem. Potem so jih odnesli na breg.

TISKARNA S.N.P.J.

SPREJEMA VSA

v tiskarsko obrt spadajoča dela

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, častne knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvaškem, slovaškem, češkem, angleškem jeziku in drugih

VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S.N.P.J. DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Vse pojasnila daje vodstvo tiskarne. Cene zmernne, unijako delo pravi

Pišite po informacije na naslov:

S.N.P.J. PRINTERY

2857-59 SO. LAWDALE AVENUE

TELEFON ROCKWELL 4904

Tam se dobe na željo tudi vse ustrezne pojasnila CHICAGO, ILL.

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETA

Po sklepu 11. redne konvencije se lahko naroči na list Prosveta pri prijatelju eden, dva, tri, štiri ali pet članov in ene družine in eni gospodini. List Prosveta stane za vsakega člana ali družine 60.00 in eno leto naročnino. Ker pa člani še plačajo pri zasnovanju 10.00 in tednik, se jim to prijetele k naročnini. Torej sedaj ni vreden, niti da je list predrag za člano S.N.P.J. List Prosveta je v resni lastni in gotovo je v vsaki družini potrebno, ki bi rad čital list vsak dan.

Pojasnili:—Vselej kakor hitro kateri teh članov preneha biti član S.N.P.J., ali če se preseli proč od družine in bo zahteval sam svoj list tednik, bode moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skupaj naročen na dnevnik Prosveto, to takoj naznaniti upravništvu lista, in obenem doplačati dotično vsoto listu Prosveta. Ako tega ni storil, tedaj mora upravništvo znižati datum za to vsoto naročnino.

Cena listu Prosveta je:

Za Zdrav. drave in Kando 60.00	Za Cicero in Chicago je 60.00
1 tednik in 4.00	1 tednik in 4.00
2 tednika in 7.00	2 tednika in 7.00
3 tednike in 9.00	3 tednike in 9.00
4 tednike in 12.00	4 tednike in 12.00
5 tednikov in 15.00	5 tednikov in 15.00
	Za Evropo je 60.00

Izpolnite spodnji kupon, priložite potrebno vsoto denarja ali Money Order v pisnu in si naročite Prosveto, list, ki je v resni lastni.

PROSVETA, S.N.P.J.

2857 So. Lawndale Ave. Chicago, Ill.

Priročeno pošiljam naročnino na list Prosveto vsoto \$

1) Ime	Čl. družine št.
Naslov	
Ustavite tednik in ga pripišite k moji naročnini od slednjega članova moje družine:	
2)	Čl. družine št.
3)	Čl. družine št.
4)	Čl. družine št.
5)	Čl. družine št.
Mesto	Država
Nov naročnik	Star naročnik

Prijatelja

Guy de Maupassant

Pariz je bil obkoljen, sestradan in hropeč. Vrabci na strehah so postajali redki in kanali so se izpraznjevali. Ljudje so jedli vse mogoče stvari.

Ko se je žalosten sprehajal nekoga jasnega januarskega jutra po bulvaru z rokami v žepu uniforme in s praznim želodcem, se je Marissot, po poklicu urar in po potrebi izdelovalec copat, ustavil nenadoma ob tovarišu. Bil je Sauvage, znanec z brega rečice.

Vsako nedeljo, pred vojno, je Marissot ob zori koračil z bambusovo palico v roki in s pločevinasto škaflo na hrbtu. Peljal se je z vlakom proti d'Argenteuilu, izstopil v Colombesu, nato pa peš odšel proti otoku Marante. In ko je prišel do kraja svojih sanj, je pričel ribariti ter je ribaril vse do noči.

Vsako nedeljo je srečal tam majhnega, rejeneja in dobrodrušnega moža. Sauvagea, branjarja iz ulice Notre-Dame de Lorette, drugega navdušenega ribiča. Nato sta ves dan prebila drug poleg drugega s trnkom v roki. Noge so jima bingljale nad reko in med njima je vzkliklo toplo prijateljstvo.

Nekateri dneve nista nič govorila, toda razumela sta se čudovito brez besed, saj sta imela

podoben okus in isto zanimanje.

Spomladi, proti deseti uri zjutraj, ko je pomlajeno sonce sijalo nad belo meglico, ki je ležala nad mirno vodo in je lila na hrbte ribičev prijetna toplota nove letne dobe, je Morissot večkrat rekel svojemu sosedu: "Hej, kako prijetno!" In Sauvage je odgovoril: "Ne morem si misliti nič boljšega." In to je zadostovalo, da sta cenila drug drugega.

Jeseni, proti večeru, ko je nebo, osvetljeno od zahajajočega sonca, pordečilo vodno gladino in zlatilo krone dreves, ki so trepetala pred zimskim mrzom, je Sauvage pogledal smehljaje Morissota in rekel: "Kako krasen prizor!" In Marissot je očaran odgovoril, ne da bi dvignil oči: "To je lepše od bulvara, kaj?"

Takoj, ko sta prepoznala drug drugega, sta si krepko stisnila roke, vsa ganjena, da sta se našla v tako spremenjenih okoliščinah. Sauvage je vzdihnil: "Kakšen čas!", Morissot pa je o tožno zajecal: "In kakšno vreme! Danes je prvi lep dan v letu."

Res, nebo je bilo modro in polno svetlobe. Hodila sta vstrice, sanjava in žalostna. Morissot je povzel: "In ribolov? Kako lep spomin!"

Sauvage pa je vprašal: "Kdaj se bova vrnila tja?"

Stopila sta v majhno kavarno in spila kozarček žganja; nato

sta se zopet sprehajala po pločnikih.

Nenadoma se Morissot ustavi: "Bi še enega?" Sauvage je privolil in stopila sta v drugo gostilnico.

Ko sta odhajala, sta bila precej omamljena, kakor ljudje, ki pijejo na tečje. Bilo jima je prijetno. Božajoč vetrič ju je ščegetal po obrazu.

Sauvage, ki ga je topli zrak pričel opajati, je nenadoma vprašal: "Kaj, ko bi šla tja?"

"Kam?"

"Ribariti!"

"Toda kam?"

"Na naš otok, vendar. Francoske predstraže so blizu Colombesa. Poznam polkovnika Dumoulinea; pustil naju bo preko."

Morissot je koprnol od želje: "V redu. Drži." In ločila sta se ter odšla po svoje priprave.

Uro pozneje sta stopala vstric po glavni cesti. Prišla sta do vile, v kateri je bil nastanjen polkovnik. Ta se je nasmehnil njuni prošnji in jima ugodil. Spet sta stopala naprej, zavarovana s prepustnico.

Kmalu sta dosegla predstraže, prešla zapuščeni Colombes in se znašla na pustih vinogradih, ki so se spuščali proti Seini. Bilo je okrog enajstih.

Na drugi strani je ležala vas d'Argenteuil kakor mrtva. Višine Orgemonta in Sannoisa so obklobovala vse pokrajino. Velika planota, ki se vleče vse do